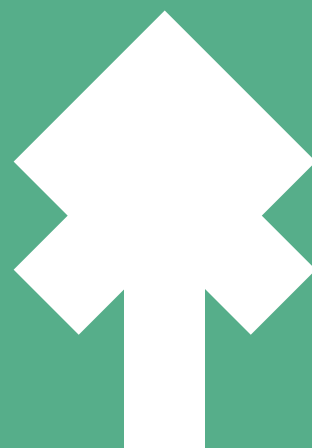

Szansa na bardziej ekologiczną przyszłość:

Zalecenia dotyczące planów
odbudowy po pandemii COVID-19
dla Włoch, Hiszpanii, Węgier,
Polski i Rumunii

LIFE PlanUp

Dane bibliograficzne opracowania: LIFE PlanUp (2021) Szansa na bardziej ekologiczną przyszłość: Zalecenia dotyczące planów odbudowy po pandemii COVID-19 dla Włoch, Hiszpanii, Węgier, Polski i Rumunii

Data publikacji: styczeń 2021 r.

Analiza przeprowadzona przez Carbon Market Watch we współpracy z Transport & Environment, Ecodes, Polską Zieloną Siecią, Clean Air Action Group, Legambiente

Eksperti: Agnese Ruggiero, Miriam Vicente Marcos, Cristian Quílez, Maciej Wereszczyński, Judit Szego, Cristina Mestre, Veronica Aneris

Ocena jakości

KONTROLA JAKOŚCI	DATA	STATUS	UWAGI
Konsorcjum projektowe	15/01/2021 r.	OK	

INFORMACJA O FINANSOWANIU

Projekt Life PlanUp otrzymał finansowanie z programu LIFE Unii Europejskiej. Projekt korzysta również z hojnego wsparcia European Climate Foundation.

INFORMACJA PRAWNA

Niniejsza publikacja, dotycząca zadania C8.8, jest finansowana przez Komisję Europejską w ramach programu LIFE oraz fundację European Climate Foundation. Nadrzędnym celem programu LIFE jest działanie jako katalizator zmian w zakresie tworzenia i wdrażania polityki poprzez dostarczanie i rozpowszechnianie rozwiązań i najlepszych praktyk w celu osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych oraz poprzez promowanie innowacyjnych technologii w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Niniejsze opracowanie prezentuje informacje i poglądy jego autora(-ów), które nie muszą pokrywać się z oficjalnym stanowiskiem Komisji Europejskiej.

DALSZYCH INFORMACJI UDZIELAJĄ

Miriam Vicente Marcos, koordynatorka projektu w Carbon Market Watch
miriam.vicente@carbonmarketwatch.org

Agnese Ruggiero, specjalistka ds. polityki w Carbon Market Watch
agnese.ruggiero@carbonmarketwatch.org

Spis treści

Wstęp / 4

WŁOCHY

Budżet / 6

Włoski plan odbudowy: kluczowe inicjatywy / 6

Zalecenia Komisji Europejskiej / 10

Zalecenia PlanUp / 11

HISZPANIA

Budżet / 15

Hiszpański plan odbudowy: kluczowe inicjatywy / 16

Zalecenia Komisji Europejskiej / 18

Zalecenia PlanUp / 19

WĘGRY

Budżet / 22

Węgierski plan odbudowy: kluczowe inicjatywy / 22

Zalecenia Komisji Europejskiej / 25

Zalecenia PlanUp / 26

RUMUNIA

Budżet / 30

Rumuński plan odbudowy: kluczowe inicjatywy / 30

Zalecenia Komisji Europejskiej / 33

Zalecenia PlanUp / 34

POLSKA

Budżet / 38

Zalecenia Komisji Europejskiej / 38

Zalecenia PlanUp / 39

Wnioski / 44

Źródła / 45

Wstęp

Pandemia COVID-19 doprowadziła do głębokiej recesji gospodarczej zarówno w Europie, jak i na świecie. We wszystkich krajach UE działania podjęte w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się wirusa miały znaczący wpływ społeczno-ekonomiczny, głównie ze względu na znaczenie gospodarcze sektorów bezpośrednio dotkniętych „zamknięciem” gospodarki (tak zwanym lockdownem).

Ważne jest, aby nie powtarzać tego samego błędu, jaki rządy w Europie popełniły po kryzysie finansowym z 2008 roku, ograniczając się do dystrybucji środków i realizacji kilku dużych projektów, a jednocześnie odkładając wszystko inne na bok. Obecnie Unia Europejska i jej priorytety różnią się od tych sprzed dwunastu lat. Niedawno przyjęty budżet na lata 2021-2027 może przyczynić się do ożywienia gospodarki UE poprzez zielone interwencje, które zapewnią doraźne wsparcie i przygotowują grunt pod bardziej zrównoważone, odporne i współpracujące gospodarki i społeczeństwa.

21 lipca 2020 roku przywódcy UE osiągnęli historyczne porozumienie. Rada Europejska postanowiła przeznaczyć 750 miliardów euro na pomoc w ożywieniu europejskiej gospodarki za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności począwszy od 2021 roku. Aby skorzystać z tych funduszy, kraje członkowskie UE muszą do kwietnia 2021 r. przedłożyć Komisji Europejskiej krajowe plany odbudowy (KPO). Plany te powinny być zgodne z krajowymi planami na rzecz energii i klimatu (KPEiK,) oraz z nowymi, surowszymi celami w zakresie klimatu, aby pobudzić zrównoważoną odbudowę gospodarczą sprzyjającą integracji społecznej.

W niniejszym opracowaniu przeanalizowano projekty planów odbudowy (krajów, w których są one dostępne) lub wytyczne rządów dotyczące priorytetowych inwestycji w pięciu krajach: Włochy, Hiszpania, Węgry, Rumunia i Polska. Zawarto w nim także zalecenia na temat tego, jak rządy mogą poprawić swoje plany przed przedłożeniem ich Komisji Europejskiej.

Włochy

Budżet:

**NEXTGENERATIONEU: 193 MILIARDY EURO
W LATACH 2021-2026:**

➤ **65,5 mld dotacji i 127,6 mld pożyczek**

**FUNDUSZ NA RZECZ
SPRAWIEDLIWEJ
TRANSFORMACJI:**

13,5 mld euro

FUNDUSZ REACT-EU:

1,2 mld euro

INNE ŹRÓDŁA W RAMACH UE:

15 mld euro

ŁĄCZNIE =

222,9 mld euro

Włoski plan odbudowy: kluczowe inicjatywy

W swojej propozycji planu odbudowy i zwiększenia odporności Włochy deklarują, że ma on na celu zmianę krajowej gospodarki na bardziej ekologiczną, nowoczesną, cyfrową i ukierunkowaną na integrację społeczną. Aby to osiągnąć, włoski rząd wyznaczył sześć obszarów inwestycji, które następnie uszczegółowiono w 48 projektach.

The most relevant initiatives for this briefing include:

Sześć obszarów inwestycyjnych włoskiego planu odbudowy

Uwaga: Wartości procentowe zostały wyliczone przez zespół projektowy na podstawie wielkości przedstawionych w planie dla Włoch.

Zielona rewolucja i ekologiczna transformacja (68,9 mld – 30,9%)

Ta misja obejmuje trzy flagowe programy Next Generation EU, określone przez Komisję Europejską w rocznej strategii zrównoważonego wzrostu gospodarczego na rok 2021 i powtórzone w wytycznych dotyczących planów odbudowy i zwiększenia odporności: *Power up* (odnawialne źródła energii oraz produkcja i transport ekologicznego wodoru), *Renovate* (efektywność energetyczna budynków), *Recharge and Refuel* (rozwój zrównoważonej mobilności poprzez sieci dystrybucji energii elektrycznej i wodoru).

Zrównoważone rolnictwo i gospodarka o obiegu zamkniętym (6,3 mld – 2,8%)

Pierwszy element, „zrównoważone rolnictwo i gospodarka o obiegu zamkniętym”, ma na celu promowanie równowagi środowiskowej w łańcuchu dostaw produktów rolnych, wspieranie innowacyjnych projektów dekarbonizacji przez procesy gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zdefiniowanie krajowego planu gospodarki o obiegu zamkniętym.

W OBSZARZE „ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO” (1,8 mld — 0,8%) RZĄD UJĄŁ INWESTYCJE W TRZECH OBSZARACH:

- i) bardziej zrównoważone procesy produkcji rolnej;
- ii) efektywność energetyczna i izolacja cieplna budynków wykorzystywanych do produkcji w sektorze rolnym i hodowlanym¹;
- iii) poprawa zdolności składowania surowców rolnych i infrastruktury rynku rolnego oraz rozwój zintegrowanej logistyki dla całego łańcucha dostaw.

OBSZAR GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM I GOSPODAROWANIA ODPADAMI OBEJMUJE TRZY PROJEKTY:

- i) modernizacja istniejących i budowa nowych zakładów uzdatniania odpadów;
- ii) opracowanie krajowego planu gospodarki o obiegu zamkniętym, finansowanego ze specjalnego funduszu mającego na celu ograniczenie wytwarzania surowców;
- iii) wspieranie ekologicznych przemian w południowej części kraju i na małych wyspach.

Energia odnawialna, wodór i zrównoważona mobilność (18,22 mld — 8,2%)

Drugi element dotyczy w szczególności produkcji i dystrybucji energii. Celem jest wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz przygotowanie infrastruktury pod włączenie odnawialnych źródeł energii do krajowego systemu energetycznego oraz pod pojazdy elektryczne i ciekły wodór. Obejmuje on także redukcje emisji w transporcie, w tym środki mające na celu podniesienie jakości transportu publicznego, a także rozwój zrównoważonej mobilności publicznej i prywatnej. Ten komponent obejmuje trzy działania:

1. PRODUKCJA ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

Celem tego obszaru jest wspieranie tworzenia nowych projektów typu greenfield w zakresie odnawialnych źródeł energii, rozwój pływających systemów fotowoltaicznych i morskich elektrowni wiatrowych, a także elektrowni osiagających parytet sieci w celu promowania zbiorowej produkcji własnej energii elektrycznej i korzystania na własne potrzeby z energii ze źródeł odnawialnych. Obejmuje on również inwestycje wspierające sektor energii słonecznej i wiatrowej oraz pobudzające cyfryzację sieci elektroenergetycznej.

¹ Odpowiedzialnym za około 50% emisji gazów wywołujących zmiany klimatu.

2. PRODUKCJA, DYSTRYBUCJA I WYKORZYSTANIE EKOLOGICZNEGO WODORU

W ramach tej kategorii włoski rząd zamierza wspierać produkcję i wykorzystanie wodoru w różnych zastosowaniach. Inwestycje będą mieć na celu wytwarzanie wodoru w lokalizacjach typu brownfield oraz rozwój sieci elektrolizerów, a także stworzenie włoskiego łańcucha dostaw wodoru do zastosowań przemysłowych. W tym obszarze finansowane będą także projekty badawcze, mające na celu zbadanie wykorzystania wodoru w transporcie kolejowym i w transporcie ciężkim.

3. ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT LOKALNY, ŚCIEŻKI ROWEROWE I RENOWACJA TABORU KOLEJOWEGO

Tymi działaniami rząd dąży do rozwoju zrównoważonej mobilności i wzmocnienia istniejącej krajowej sieci transportu. Projekty w tym obszarze przewidują rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, a także zintegrowane działania (pasy ruchu dla rowerów, autobusy szkolne, mobilność współdzielona itp.) w 40 gminach liczących ponad 50 000 mieszkańców. Budżet przeznaczony na ten obszar będzie służyć również do odnowienia obecnego taboru autobusów, pociągów i statków w celu radykalnego zmniejszenia emisji i przyspieszenia cyfryzacji we wszystkich trzech sektorach.

Efektywność energetyczna i budynki (29,35 mld – 13,1%)

Budynki odpowiadają za ponad jedną trzecią całkowitego zużycia energii we Włoszech. Trzeci komponent „Efektywność energetyczna i przebudowa budynków” dotyczy potrzeby poprawy efektywności energetycznej i zmniejszenia zużycia energii w budynkach, a także dostosowania ich do norm antysejsmicznych. Aby osiągnąć te cele, projekty podzielono między budynki publiczne i prywatne. W tym zakresie, włoski rząd proponuje następujące inwestycje i zachęty:

BUDYNKI PUBLICZNE: Ten obszar obejmuje projekty takie jak renowacja oraz budowa nowych, bezpieczniejszych i bardziej efektywnych energetycznie budynków szkolnych; zwiększenie efektywności energetycznej i renowacja budynków publicznych na obszarach metropolitalnych, w tym budynków przeznaczonych na potrzeby usług socjalnych; opracowanie planów interwencyjnych mających na celu zmniejszenie zużycia energii przez budynki wymiaru sprawiedliwości.

BUDYNKI PRYWATNE: W tej kategorii rząd włoski planuje rozszerzyć rządową premię za efektywność energetyczną i antysejsmiczną adaptację domów prywatnych (ulga podatkowa wysokości 110% poniesionych kosztów).

Ochrona naturalnych zasobów lądowych i wodnych (15,03 mld – 6,7%)

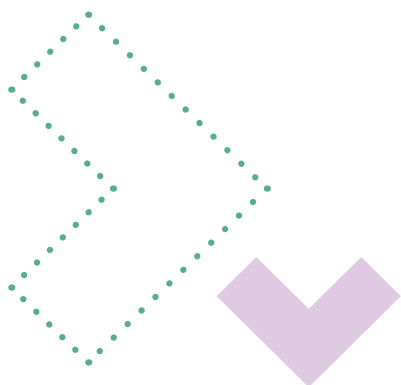
Czwarty komponent promuje działania na rzecz przeciwdziałania niestabilności hydrogeologicznej i poprawy odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe.

Kluczowe projekty obejmują opracowanie zintegrowanego gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy; dążenie do zrównoważonego nawadniania i gospodarowania ekosystemem rolno-leśnym; cyfryzację gospodarki wodnej i zarządzania ryzykiem powodziowym oraz wdrożenie programu leśnictwa miejskiego w celu sekwestracji CO₂.

Zalecenia Komisji Europejskiej

W ramach oceny włoskiego finalnego krajowego planu na rzecz energii i klimatu, Komisja Europejska zasugerowała, aby rząd włoski przedsięwziął środki i zapewnił wsparcie inwestycji w następujących obszarach:

- Efektywność energetyczna budynków i dekarbonizacja energii elektrycznej, w szczególności przez pobudzenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, zmniejszenie roli gazu ziemnego na rzecz gazu ze źródeł odnawialnych przy jednoczesnym kontynuowaniu planowanego odejścia od węgla do 2025 roku oraz modernizacji infrastruktury energetycznej.
- Gospodarka o obiegu zamkniętym poparta dostosowaniem podatków i dotacji, aby zapewnić ich spójność z ekologiczną transformacją.
- Zrównoważony transport w tym infrastruktura, przy jednoczesnym promowaniu adaptacji do zmian klimatu, aby zapewnić odporność istniejącej i przyszłej infrastruktury transportowej na wpływ klimatu.

Zalecenia PlanUp

Zgodnie z proponowanym przez Włochy planem odbudowy i zwiększania odporności, zielona, ekologiczna transformacja stanowi największą część budżetu na odbudowę. Pokazuje to, że Włochy postawiły na przyspieszenie ekologicznej transformacji poprzez odbudowę gospodarki. Kluczowe znaczenie ma jednak to, aby projekty realizowane w ramach tej misji spełniały jej założenia i były zgodne z celami Europejskiego Zielonego Ładu.

Poniżej przedstawiono kilka kluczowych zaleceń, które włoski rząd powinien rozważyć przed przedłożeniem Komisji Europejskiej ostatecznej wersji planu.

DOSTOSOWANIE DO ZALECEŃ KOMISJI EUROPEJSKIEJ:

W ramach założonej ekologicznej transformacji rząd planuje 48 projektów podzielonych między sześć kluczowych obszarów interwencji. Każdemu obszarowi przydzielono część całkowitego budżetu przeznaczonego na to przedsięwzięcie. Jednak kryteria, według których środki dzielone są pomiędzy obszary, nie są jasne. Ponadto wiele z tych 48 projektów nie zostało dokładnie sprecyzowanych; niektóre ograniczają się do ogólnikowych haseł. Projekty nie zawierają konkretów ani precyzyjnych danych budżetowych.

➤ W ostatecznej wersji planu rząd powinien ująć więcej szczegółów i konkretne przykłady projektów, w tym sposób ich finansowania.

ROLNICTWO: Rolnictwo jest w dużej mierze pomijane, podobnie jak we włoskim planie na rzecz energii i klimatu. Działania przedstawione w planie odbudowy dotyczą emisji pochodzących z energii wykorzystywanej w rolnictwie, ale nie generowanych przez sam sektor, a te są dość pokaźne. W ramach instrumentów odbudowy powinny być realizowane również działania wymierzone w emisje pochodzące z uprawy roślin i hodowli zwierząt.

➤ Włoski rząd powinien promować rolnictwo o niskim wpływie na środowisko poprzez ekonomiczne zniechęcanie do intensywnych praktyk rolniczych i hodowlanych oraz wspieranie sektora w przechodzeniu na model zrównoważony, ekologiczny i innowacyjny.

TRANSPORT/MOBILNOŚĆ: W ramach misji „zielonej rewolucji” mobilność jest połączona z transformacją energetyczną. Inwestycje mają na celu wspieranie rozwoju energii odnawialnej i związanej z nią infrastruktury w celu zmniejszenia emisji generowanej przez energetykę i transport, w tym przez produkcję wodoru. W planie nie zwrócono jednak dostatecznej uwagi na elektromobilność i niezbędną rozbudowę infrastruktury do ładowania samochodów elektrycznych. W planie zakładanym na 6 milionów pojazdów elektrycznych do 2030 roku, jak wskazano w KPEiK dla Włoch, nie wspomniano o żadnych inwestycjach mających na celu rozbudowę infrastruktury ładowania. Jeżeli Włochy rzeczywiście zamierzają zrealizować cel dotyczący pojazdów elektrycznych, powinny przeznaczyć więcej środków i przedstawić bardziej szczegółowe działania zmierzające ku stworzeniu niezbędnej infrastruktury. Kolejną istotną lukę w planie odbudowy stanowi brak środków przeznaczonych na rozwój zrównoważonej mobilności w miastach, która jest podstawą KPEiK i bardzo ważnym elementem ograniczania emisji pochodzących z transportu miejskiego. Wiąże się to ze zwiększeniem sieci ścieżek rowerowych, rozwojem bezemisyjnego transportu publicznego, w szczególności autobusów, wzmocnieniem lokalnego transportu kolejowego i promowaniem zrównoważonej mobilności współdzielonej. Chociaż elementy te ogólnikowo uwzględniono w KPO, nie przyznano im należnego finansowania, aby umożliwić ich właściwie wdrożenie i przyczynienie się do dekarbonizacji sektora transportu.

Plan odbudowy powinien koncentrować się na zwiększeniu stopnia wykorzystania energii odnawialnej w transporcie oraz rozwoju infrastruktury niezbędnej do wprowadzania pojazdów elektrycznych i wspierania alternatywnych środków transportu. Poprawa transportu publicznego i planowania urbanistycznego na rzecz zrównoważonej mobilności wymagają większego uszczegółowienia i pokaźniejszej puli środków.

BUDYNKI / EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA: Efektywność energetyczna i renowacje budynków otrzymają największą część funduszy w ramach tej ekologicznej rewolucji (ponad połowa całkowitego budżetu przeznaczanego na misję i łącznie 20% całego instrumentu odbudowy). Jest to jednocześnie jeden z najmniej precyzyjnych obszarów interwencji, przedstawiający jedynie wykaz działań, które mają dotyczyć głównie budynków publicznych w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej. Głównym środkiem wspierania efektywności energetycznej w budynkach prywatnych jest kontynuacja systemu premii ekologicznej, obecnie zwanej superpremią, ponieważ wysokość ulgi podatkowej zwiększono do 110%.

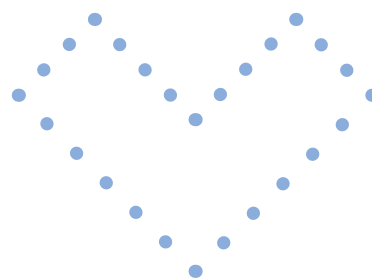

Efektywność energetyczna jest kluczowym elementem polityki w zakresie redukcji emisji z budynków i realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu. Wprowadźcie działania przedstawione w planie zmierzają we właściwym kierunku, jednak są one zbyt ogólnikowe. Należy je bardziej uszczegółowić i uwzględnić w nich konkretne projekty, w które zostaną zainwestowane środki.

ZARZĄDZANIE/PRZEJRZYSTOŚĆ: Właściwe zarządzanie i koordynacja międzyinstytucjonalna mają kluczowe znaczenie dla opracowania spójnego i ambitnego planu. Do tej pory rząd włoski wykazywał inicjatywę w zakresie konsultacji społecznych przed opublikowaniem zarysów planu. Dalsze konsultacje przewidziane są przed jego formalnym przyjęciem.

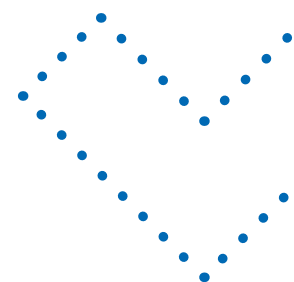

Plany odbudowy powinny podlegać szeroko zakrojonym konsultacjom z zainteresowanymi stronami. Aby zagwarantować skuteczność zamierzonych działań, muszą one być spójne z regionalnymi i lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami. Zapewnienie społecznego zaangażowania i wsparcia dla KPO ma nietuzinkowe znaczenie, zwłaszcza, że środki z instrumentu odbudowy zostaną spożytkowane już w najbliższej przyszłości i będą mieć długofalowy wpływ na całą gospodarkę. Dlatego ważne jest, aby włoski rząd dotrzymał obietnic w zakresie przeprowadzenia skutecznych konsultacji społecznych. Kluczowe znaczenie mają przejrzystość procesów oraz większa koordynacja między wszystkimi poziomami podejmowania decyzji, w tym między gminami, regionami i społeczeństwem obywatelskim.

Hiszpania

Budget:

140 MILIARDÓW EURO W LATACH 2021-2026:

- **z czego 37% zostanie przeznaczonych na inwestycje ekologiczne, a 33% na transformację cyfrową**
- **72 mld euro dotacji w latach 2021-2023 oraz 68 mld euro w pożyczkach**
 - z czego 27 mld euro z budżetu Hiszpanii na 2021 r.²

Hiszpański plan odbudowy: kluczowe inicjatywy

Według krajowego planu odbudowy Hiszpanii, kraj ten dąży do osiągnięcia pełnej równości płci i zmiany panującego modelu produkcyjnego na bardziej ekologiczny, cyfrowy i spójny. Aby to osiągnąć, hiszpański rząd zaplanował realizację 30 projektów w 10 obszarach sektorowych, w których planowane są inwestycje³. Dziesięć najważniejszych inicjatyw z punktu widzenia tego opracowania to:

Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich (22,4 mld – 16%)

Obszar ten obejmuje:

- (i) ustanowienie stref niskoemisyjnych oraz rozwój infrastruktury ładowania i parkowania dla pojazdów elektrycznych; poprawa jakości transportu publicznego;
- (ii) promowanie montażu paneli słonecznych na dachach, tworzenie wspólnot energetycznych oraz zapewnienie wsparcia w zakresie zrównoważonej i przystępnej cenowo energii w gminach do 5000 mieszkańców; instalacja energooszczędnego oświetlenia publicznego, wykorzystującego energię z odnawialnych źródeł;
- (iii) przekształcenie i cyfryzacja łańcucha logistycznego w przemyśle rolno-spożywczym i rybołówstwie, promowanie gospodarki o obiegu zamkniętym, produkcji ekologicznej, konsumpcji sezonowej i lokalnej oraz ograniczanie marnotrawstwa żywności.

Infrastruktura i odporne ekosystemy (17,08 mld – 12,2%)

Rząd Hiszpanii planuje prowadzić (iv) dostosowaną politykę zagospodarowania przestrzennego, jak na przykład program zalesiania, by zapobiegać pustynnieniu, degradacji ziem i utracie różnorodności biologicznej; zamierza opracować politykę w zakresie łagodzenia wpływu zmian klimatycznych i przystosowania się do nich, a także w zakresie (v) zasobów wodnych i ochrony linii brzegowej, jak przywracanie infrastruktury służącej do zmniejszenia jej podatności na skutki zmian klimatycznych. Ponadto planuje również promowanie skoordynowanego i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi, gruntami

² Hiszpania w swoim krajowym planie na rzecz energii i klimatu (KPEiK) szacuje, że w okresie 2021-30 do osiągnięcia założonych celów w zakresie energii i klimatu potrzebuje 241 mld euro, w tym 83,5 mld euro na efektywność energetyczną, 91,8 mld euro na energię odnawialną, 58,6 mld euro na sieci energetyczne i 7,5 mld euro na sektory pozaenergetyczne i inne działania. Rząd przewiduje, że 20% pochodziłoby z inwestycji publicznych, a 80% z inwestycji prywatnych, choć nie jest jasne, co miałyby zmobilizować te ostatnie.

³ Przedstawione dalej wartości zostały wyliczone przez zespół projektowy na podstawie zaokrąglonych wartości procentowych przedstawionych w planie dla Hiszpanii i dlatego są wielkościami przybliżonymi.

i powiązаныmi zasobami; opracowanie naturalnych rozwiązań w zakresie uzdatniania (zielone filtry), sanityzacji i ponownego wykorzystania wody oraz optymalizacji infrastruktury wodnej, renaturyzacji rzek oraz odtwarzania warstw wodonośnych. Oprócz tego Hiszpania dąży do (vi) modernizacji i cyfryzacji kluczowych gałęzi transportu i ich infrastruktury oraz do rozwoju głównych europejskich korytarzy transportowych.

Transformacja przemysłowa i energetyczna (12,46 mld – 8,9%)

Ten obszar obejmuje:

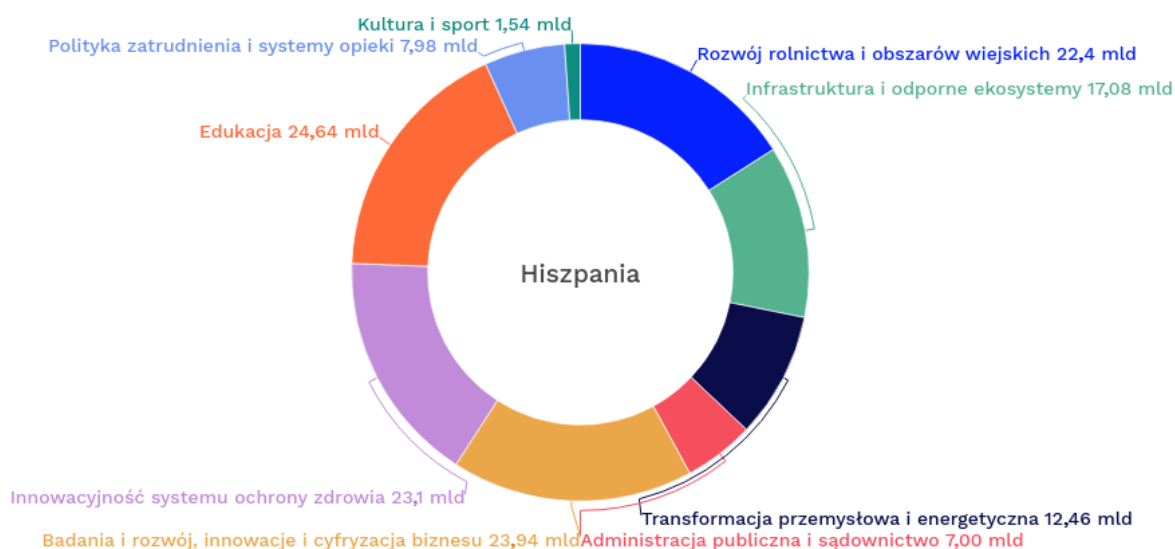
(vii) wdrożenie energii ze źródeł odnawialnych i wspieranie konkurencyjności energochłonnych gałęzi przemysłu. Obejmuje to krajową strategię wykorzystania energii na potrzeby własne oraz plan działań na rzecz promowania biogazu i morskiej energii wiatrowej;

(viii) stopniową elektryfikację mobilności i sektora budowlanego, promowanie inteligentnych sieci i wspólnot energetycznych; wdrażanie technologii magazynowania energii;

(ix) opracowanie planu działań na rzecz odnawialnego wodoru i jego integracji sektorowej;

(x) tworzenie miejsc pracy na terytoriach dotkniętych transformacją energetyczną przez wdrożenie strategii sprawiedliwej transformacji.

Dziewięć obszarów inwestycyjnych hiszpańskiego planu odbudowy wraz z przypisanymi funduszami

Uwaga: Wartości zostały wyliczone przez zespół projektowy na podstawie zaokrąglonych wartości procentowych przedstawionych w planie dla Hiszpanii i dlatego są liczbami przybliżonymi. W związku z tym, że jako jeden z obszarów przyjęcia funduszy uwzględniono reformę podatkową, plan nie określa wielkości przydzielanych funduszy.

Zalecenia Komisji Europejskiej

W ramach oceny hiszpańskiego ostatecznego krajowego planu na rzecz energii i klimatu, Komisja Europejska oświadczyła, że rząd hiszpański powinien przeznaczyć w nim co najmniej 37% wydatków na działania związane z klimatem. Komisja zaleca, by rząd hiszpański wdrożył następujące środki i określił potrzeby inwestycyjne i źródła ich finansowania:

- Wspieranie renowacji budynków i rozwój infrastruktury energii odnawialnej, w szczególności w zakresie ogrzewania i chłodzenia oraz transportu;
- Wzmocnienie i rozbudowa linii przesyłowych i dystrybucyjnych, w tym wzajemnych połączeń sieci elektrycznych z sąsiadującymi krajami;
- Promowanie zrównoważonego transportu, w tym poprawa infrastruktury elektromobilności i przejście z transportu drogowego na szynowy;
- Wspieranie działań w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, gospodarki wodnej, zapobiegania powodziom i oczyszczania ścieków.

Zalecenia PlanUp

Proponowany przez Hiszpanię plan odbudowy po pandemii COVID-19 zawiera wiele pozytywnych założeń, ale brakuje w nim konkretnych i wymiernych działań. Konieczne jest także wzmocnienie związku z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu. Tekst roboczy nie uwzględnia europejskiego zobowiązania do jeszcze większego ograniczenia emisji, a Porozumieniu paryskie nie jest w nim nawet wspomniane. Ponadto plan powinien wykroczać poza wymagane minimum 37% środków przeznaczonych na cele związane z klimatem, aby łagodzić zagrożenia finansowe, tworzyć miejsca pracy i napędzać stabilne i długofalowe ożywienie gospodarki.

Poniżej przedstawiono kilka kluczowych zaleceń, które hiszpański rząd powinien rozważyć przed przedłożeniem Komisji Europejskiej ostatecznej wersji planu.

DOSTOSOWANIE DO ZALECEŃ KOMISJI EUROPEJSKIEJ: Większość kluczowych obszarów w projekcie hiszpańskiego planu odbudowy odpowiada zaleceniom Komisji Europejskiej. Zawarto w nim jednak strategię, które nie zostały szczegółowo opisane, na przykład nie uwzględniono harmonogramu realizacji kluczowych etapów, kryteriów, celów w zakresie oddziaływania (docelowe ograniczenie emisji, miejsca pracy, inwestycje itp.), jak również nie wskazano szacunkowych wartości procentowych dla wspomnianego współfinansowania (prywatnego i/lub publicznego) dla każdego z 30 projektów. To samo dotyczy priorytetyzacji „sektorów strategicznych”, których definicja jest zbyt ogólna. Należałoby się koncentrować na kluczowych sektorach o największym potencjale z punktu widzenia transformacji gospodarki.

TRANSPORT/MOBILNOŚĆ: Plan obejmuje pewne działania związane z transportem, na przykład promowanie stref niskoemisyjnych oraz infrastruktury do ładowania i parkowania pojazdów elektrycznych. Nie zawiera jednak promowania transportu publicznego, rowerowego i innych zrównoważonych środków transportu; nie obejmuje środków mających na celu zwiększenie elektryfikacji ciężkiego transportu drogowego i nie uwzględnia potencjału zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w sektorze żeglugi i lotnictwa.

➤ Ważne jest, aby finalny plan obejmował również działania odnoszące się do tych trzech kluczowych obszarów. Mają one zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia właściwego stopnia dekarbonizacji sektora transportu i jak najszybszego osiągnięcia neutralności klimatycznej po 2030 roku.

BUDYNKI / EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA: Tak jak w przypadku KPEiK, hiszpański rząd również i teraz nie wykorzystał okazji, by włączyć do planu odbudowy szczegółową strategię stopniowego odchodzenia od paliw kopalnych. Efektywność energetyczna jest kluczową strategią w zakresie redukcji emisji z budynków i realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu. Łącznie efektywność energetyczna i renowacje budynków mają stanowić największą część funduszy w ramach hiszpańskiego KPO (21,35%). Jednakże, chociaż projekt planu uwzględnia pozytywne działania związane z modernizacją energetyczną budynków w różnych sektorach, rozwiązania mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii pozostają zbyt ogólne. W ostatecznej wersji planu należy przedstawić więcej szczegółów w tym zakresie.

ROLNICTWO: Chociaż rolnictwo jest sektorem, który w ramach KPO otrzymuje jedną z największych kwot, w planie nie wspomniano o polityce ograniczania emisji z rolnictwa i hodowli zwierząt, ani o poprawie efektywności energetycznej w gospodarstwach rolnych.

W związku z tym, że reforma wspólnej polityki rolnej (WPR) UE nie spełnia oczekiwań, hiszpański plan odbudowy powinien pójść dalej i przyjąć bardziej ambitne cele klimatyczne w tym sektorze. Rząd Hiszpanii powinien promować rolnictwo o niskim wpływie na środowisko poprzez ekonomiczne zniechęcanie do intensywnych praktyk rolniczych i hodowlanych oraz wspieranie sektora w przechodzeniu na model zrównoważony, ekologiczny i innowacyjny.

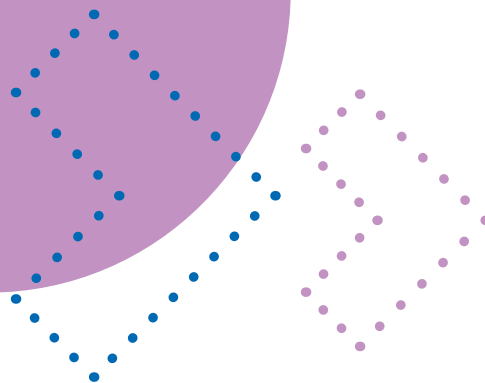
ZARZĄDZANIE/PRZEJRZYŚĆ: Właściwe zarządzanie i koordynacja międzyinstytucjonalna mają kluczowe znaczenie w kształtowaniu polityki klimatycznej. W swoim planie odbudowy hiszpański rząd zobowiązuje się do unowocześnienia procedur w administracji publicznej. Nie przewidziano w nim jednak żadnych inwestycji w zasoby ludzkie, ani nie zawarto szczegółowych informacji na temat zarządzania funduszami na rzecz odbudowy, niezbędnego do odpowiedniej selekcji i realizacji projektów.

Plany odbudowy powinny uwzględniać odpowiednią koordynację procesu podejmowania decyzji przez zainteresowane strony. Aby zagwarantować skuteczność zamierzonych działań, muszą one być spójne z regionalnymi i lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami. Dotychczas nie zapewniono jednak udziału społeczeństwa i nie przewidziano konsultacji w okresie opracowywania lub wdrażania planu w Hiszpanii. Kluczowe znaczenie ma zapewnienie społecznego zaangażowania i wsparcia dla KPO. W tym celu rząd musi przeprowadzić skuteczne konsultacje społeczne i zapewnić pełną przejrzystość procesu decyzyjnego. Ponadto, aby osiągnąć lepsze rezultaty, większą rolę w angażowaniu obywateli i lokalnych przedsiębiorstw muszą odgrywać gminy.

Węgry

Budżet:

18,7 MILIARDA EURO⁴ W LATACH 2021-2027:

➤ **8,7 mld euro dotacji i 10 mld euro pożyczek**

Węgierski plan odbudowy: kluczowe inicjatywy

W momencie opracowywania tego tekstu rząd węgierski nie przedstawił jeszcze swojego krajowego planu odbudowy (KPO). Zarys planu opublikowano na początku grudnia 2020 roku i przez kilka tygodni był on przedmiotem konsultacji społecznych.

W zarysie przedstawiono 9 priorytetowych obszarów, w które rząd węgierski zamierza inwestować fundusze z instrumentu odbudowy.

Zgodnie z tym dokumentem szacowane środki finansowe wymagane do sfinansowania programu wynoszą 5,76 bln forintów (tj. 16 mld euro). Prawie jedna trzecia łącznego budżetu programu jest przeznaczona na rozwój transportu, natomiast jedna szósta na system opieki zdrowotnej.

Najważniejsze inicjatywy z punktu widzenia tego opracowania to:

⁴ Ostateczne kwoty wymagają potwierdzenia, ponieważ nie ma żadnych oficjalnych dokumentów dostępnych w języku angielskim.

Rozwój ekologicznego transportu

Ten obszar jest skoncentrowany wokół następujących trzech głównych działań:

W ramach **POPRAWY INFRASTRUKTURY I USŁUG TRANSPORTOWYCH** węgierski rząd zamierza podwoić zdolność przewozową transportu kolejowego.

REFORMA SIECI TRANSPORTU ma na celu obsługę całej sieci transportu podmiejskiego i międzymiastowego jako jednego systemu, obejmującego wspólną sieć i organizację ruchu, zintegrowaną strukturę rozkładów jazdy oraz jednolity system biletowy.

Przeprowadzając **REFORMĘ LOGISTYCZNĄ**, węgierski rząd chce poprawić konkurencyjność Budapesztu w dziedzinie ekologicznej mobilności jako węzła spedycyjnego w skali Europy Środkowej i Wschodniej.

Ponadto zostaną poczynione inwestycje w celu **ZWIĘKSZENIA ELEKTRYFIKACJI TRANSPORTU PUBLICZNEGO** poprzez zwiększenie liczby pojazdów hybrydowych i elektrycznych oraz lepszą integrację różnych środków transportu (tramwaje, metro, autobusy). Celem jest poprawa konkurencyjności transportu publicznego w porównaniu z transportem prywatnym.

Transformacja energetyczna

Celem transformacji energetycznej jest dekarbonizacja sektora energetycznego. Ten obszar również koncentruje się wokół trzech działań:

Przez **ZWIĘKSZENIE ELASTYCZNOŚCI SYSTEMU ELEKTROENERGETYCZNEGO I PROMOWANIE INTEGRACJI ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ** węgierski rząd dąży do zwiększenia udziału produkcji energii elektrycznej niewywołującej emisji dwutlenku węgla, ilości energii fotowoltaicznej oraz udziału odnawialnych źródeł w zużyciu energii elektrycznej. Za cel stawia sobie to, by w 2030 roku zużycie energii przez kraj nie przekroczyło poziomu z 2005 roku. Te działania mają na celu rozpowszechnienie inteligentnych pomiarów w celu poprawienia odporności sieci oraz usprawnienia pracy operatorów i dystrybutorów systemów przesyłowych.

Przez **WPROWADZENIE PROGRAMÓW ZOBOWIĄZUJĄCYCH DO POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ** rząd chce wspierać modernizację energetyczną budynków. Celem jest zaoszczędzenie 1,29 PJ energii w latach 2021-2030.

Ponadto, **PROMOWANIE INWESTYCJI W ENERGIĘ ODNAWIALNĄ W SEKTORZE BUDOWNICTWA** koncentruje się na finansowych zachętach do instalowania systemów fotowoltaicznych w domach i elektryfikacji systemów ogrzewania w budynkach mieszkalnych w połączeniu z instalacjami solarnymi lub pompami ciepła.

Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym

Kluczowe elementy komponentu „Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym” s s zwi s zane z gospodar k s odpadami i s ciekami oraz sektorem przemyslowym. Zmiany w tym zakresie maj s na celu utrzymanie obiegu zasobow naturalnych i zminimalizowanie ilosci zasobow, ktore staj s sie odpadami. Inicjatywy we wszystkich trzech wymiarach koncentruj s sie na zapobieganiu powstawaniu odpadow i promowaniu ponownego wykorzystania materialow oraz produkcji wtornej w celu osi s gniecia bardziej efektywnego i odpowiedzialnego wykorzystania zasobow naturalnych.

Dziewieci priorytetowych obszarow wyszczegolnionych w zarysie węgierskiego planu odbudowy

Demografia i edukacja publiczna

Badania i innowacje

Rozwoj mieszkalnictwa i obszarow wiejskich

Gospodarka wodna

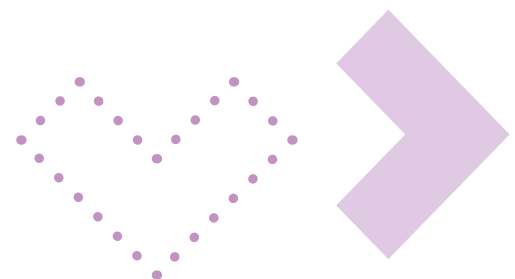
Rozwoj ekologicznego transportu

Transformacja energetyczna

Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym

Cyfryzacja

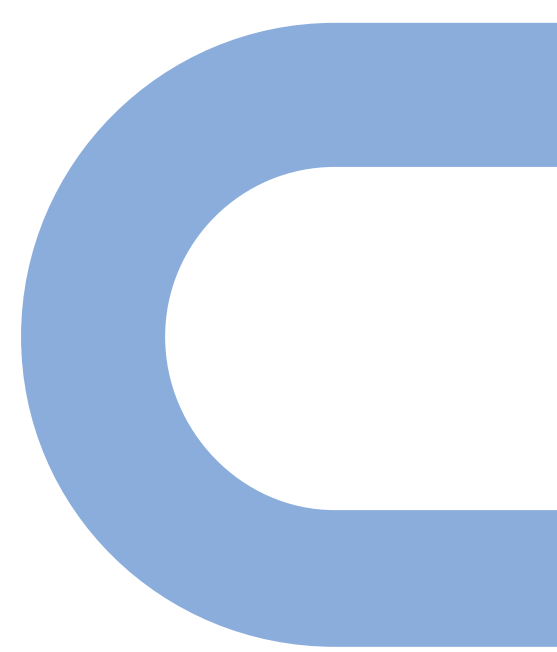
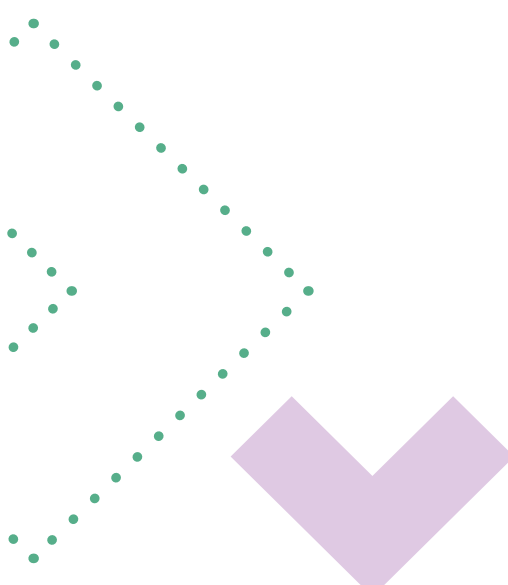
Zdrowie

Zalecenia Komisji Europejskiej

W swojej ocenie ostatecznego węgierskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu Komisja proponuje, aby Węgry skoncentrowały się na inwestowaniu w działania, które:

- Zachęcają do inwestycji w efektywność energetyczną w mieszkalnictwie i budynkach użyteczności publicznej;
- Wspierają zrównoważony transport publiczny i alternatywne środki transportu, zarówno w regionie stołecznym, jak i w całym kraju;
- Promują odnawialne źródła energii w sektorach energii elektrycznej i ogrzewania, w tym rozwiązania na rzecz zwiększenia produkcji energii elektrycznej z wykorzystaniem technologii fotowoltaicznej oraz na rzecz modernizacji istniejącej infrastruktury, zdolności magazynowania energii i inteligentnych sieci.

Zalecenia PlanUp

Zarys planu odbudowy pozwala na dobry ogłęd dziewięciu kluczowych obszarów, w których rząd węgierski zamierza zainwestować środki z funduszu odbudowy.

Ponieważ jednak jest to jedynie zarys zidentyfikowanych priorytetów, brakuje w nim szczegółowych informacji na temat sposobu wydatkowania środków, a także sposobu podziału budżetu między dziewięć priorytetowych obszarów.

Poniżej przedstawiono kilka kluczowych zaleceń, które węgierski rząd powinien rozważyć przed przedłożeniem Komisji Europejskiej ostatecznej wersji planu.

DOSTOSOWANIE DO ZALECEŃ KOMISJI EUROPEJSKIEJ: Dziewięć kluczowych obszarów priorytetowych, w szczególności trzy wymienione w niniejszym opracowaniu, odpowiada zaleceniom Komisji Europejskiej zawartych w szczegółowej analizie węgierskiego KPEiK. Plan odbudowy zawiera postanowienia mające na celu poprawę efektywności energetycznej w sektorze budowlanym, ograniczenie emisji pochodzących z transportu, w szczególności poprzez wspieranie transportu publicznego, a także promowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Niektóre z przedsięwzięć opisanych w projekcie są bardziej konkretne i szczegółowe niż inne.

➤ W finalnej wersji planu ważne będzie zawarcie liczniejszych szczegółów i konkretnych przykładów projektów planowanych w każdym obszarze, w tym sposobu ich finansowania oraz ich wpływu na cele w zakresie rozwoju gospodarczego i dekarbonizacji kraju.

TRANSPORT/MOBILNOŚĆ: Z zarysu planu wynika, że środki mające na celu rozwiązanie problemu emisji pochodzących z transportu odgrywają ważną rolę w węgierskim KPO. Na ten kluczowy obszar zostanie przeznaczona jedna trzecia całego budżetu odbudowy. Większość działań ma na celu modernizację infrastruktury transportu publicznego poprzez stworzenie lepszych wzajemnych połączeń w obrębie sieci i wspieranie jej elektryfikacji. Chociaż działania te zmierzają we właściwym kierunku, nie przewidziano żadnych interwencji w celu pobudzenia prywatnej elektromobilności i usunięcia z rynku pojazdów zanieczyszczających środowisko. Nie zaplanowano także właściwych działań dotyczących infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych.

➤ W planach wprowadzania pojazdów elektrycznych należy uwzględnić więcej szczegółów i wskaźników, w tym wsparcie dla konsumentów.

BUDYNKI / EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA: Efektywność energetyczna i renowacje budynków są przedmiotem działań w ramach kluczowego obszaru, którego celem jest promowanie integracji energii ze źródeł odnawialnych w systemie energetycznym. Obszar ten koncentruje się głównie na promowaniu energii odnawialnej (przede wszystkim słonecznej, wciąż bez uwzględnienia energii wiatrowej), w tym na wspieraniu prosumentów. Jednakże efektywność energetyczną w budynkach objęto tylko jednym programem, który zobowiązuje do poprawy efektywności energetycznej i ma wspierać renowację budynków mieszkalnych. Rząd nie podaje jednak żadnych szczegółowych informacji na temat sposobu działania tego programu oraz rodzaju wsparcia lub zachęt, jakie mógłby zapewnić gospodarstwom domowym.

➤ Efektywność energetyczna jest kluczowym elementem polityki w zakresie redukcji emisji z budynków i realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu. Na Węgrzech inicjatywy te mają również zasadnicze znaczenie w zakresie zwalczania ubóstwa energetycznego. Wprowadzone działania przedstawione w zarysie planu zasadniczo zmierzają we właściwym kierunku, jednak są one zbyt ogólnikowe. W finalnej wersji planu należy podać więcej szczegółów na temat programu poprawy efektywności energetycznej i uwzględnić konkretne projekty, w które zostaną zainwestowane środki.

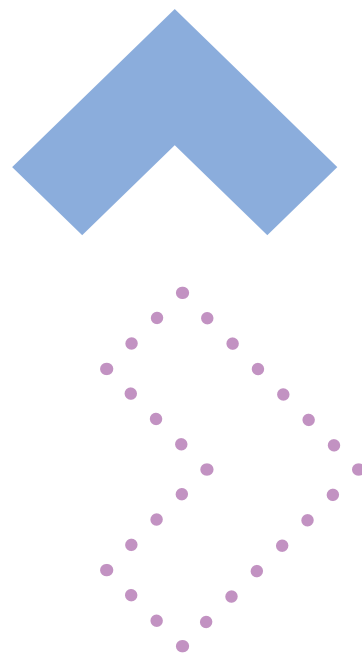
ROLNICTWO: Podobnie jak w węgierskim KPEiK, rolnictwo zostało w dużej mierze pominięte. Jedyнным obszarem, który częściowo dotyczy tego sektora, jest ten zakładający poprawę gospodarki wodnej. Jest to jednak mechanizm adaptacji do zmian klimatycznych, który ma umożliwić rolnikom elastyczne dostosowanie się do wyzwań spowodowanych niedoborem opadów deszczu oraz poprawę wydajności produkcji rolnej. W ramach instrumentów odbudowy powinny być realizowane również działania wymierzone w emisję pochodzące z uprawy roślin i hodowli zwierząt.

➤ Węgierski rząd powinien promować rolnictwo o niskim wpływie na środowisko poprzez ekonomiczne zniechęcanie do intensywnych praktyk rolniczych i hodowlanych oraz wspieranie sektora w przechodzeniu na model zrównoważony, ekologiczny i innowacyjny.

ZARZĄDZANIE/PRZEJRZYŚĆ: Właściwe zarządzanie i koordynacja międzyinstytucjonalna mają kluczowe znaczenie dla opracowania spójnego i ambitnego planu. Węgierski rząd opublikował zarys planu odbudowy na początku grudnia 2020 r. i przeprowadził internetowe konsultacje, aby zebrać opinie różnych zainteresowanych stron. Konsultacje te dotyczyły jednak jedynie zarysu, w którym wskazano główne priorytety, lecz nie zawarto szczegółowych informacji na temat poszczególnych działań i projektów, które będą finansowane z budżetu odbudowy. Ponadto nie jest jasne, czy zostaną przeprowadzone dalsze konsultacje w sprawie faktycznego planu.

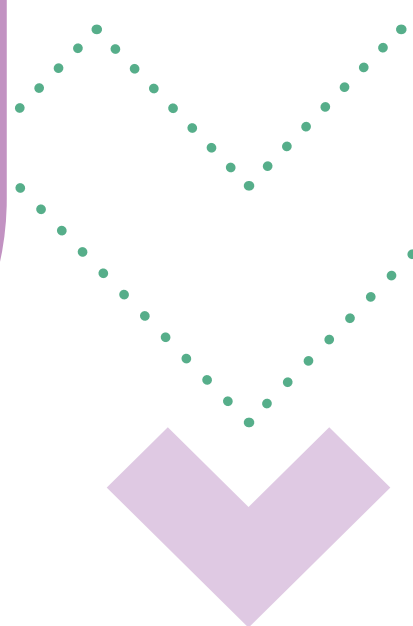

Plany odbudowy powinny podlegać szeroko zakrojonym konsultacjom z zainteresowanymi stronami. Aby zagwarantować skuteczność zamierzonych działań, muszą one być spójne z regionalnymi i lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami. Zapewnienie zaangażowania społecznego i wsparcia dla KPO ma nietuzinkowe znaczenie, zwłaszcza, że środki z instrumentu odbudowy zostaną spożytkowane już w najbliższej przyszłości i będą mieć długofalowy wpływ na całą gospodarkę. W związku z tym kluczowe znaczenie ma przeprowadzenie skutecznych konsultacji społecznych, przejrzystość procesów i lepsza koordynacja między wszystkimi poziomami podejmowania decyzji, w tym między gminami i regionami.

Rumunia

Budżet:

33 MILIARDY EURO W LATACH 2021-2026:

13,8 mld dotacji i 19,2 mld pożyczek

Rumuński plan odbudowy: kluczowe inicjatywy

W lipcu 2020 r. rząd rumuński opublikował plan inwestycyjny dotyczący odbudowy gospodarki po pandemii. Ten dokument był pierwszą wersją krajowego planu odbudowy (KPO), który jest obecnie finalizowany we współpracy z Komisją Europejską.

Zgodnie z tym wstępnym projektem rząd rumuński określił osiem obszarów inwestycji, mających na celu pobudzenie rumuńskiej gospodarki i przyspieszenie transformacji ekologicznej.

Najważniejsze inicjatywy z punktu widzenia tego opracowania to:

Infrastruktura transportowa

Ten obszar interwencji koncentruje się na transporcie drogowym, kolejowym, wodnym i lotniczym. Głównym celem projektów obejmujących infrastrukturę drogową jest budowa nowych autostrad, zapewniających

lepsze skomunikowanie różnych regionów kraju. Projekty w zakresie transportu kolejowego mają na celu rozbudowę istniejącej infrastruktury kolejowej oraz rozwój nowych połączeń metropolitalnych w dużych miastach w celu usprawnienia przepływu osób dojeżdżających do pracy i ograniczenia ruchu drogowego w obszarach miejskich.

Infrastruktura energetyczna

W tym obszarze priorytetem są nowe inwestycje, mające na celu zwiększenie udziału czystej energii w miksie energetycznym, w szczególności energii wiatrowej i fotowoltaicznej, a także magazynowanie energii na dużą skalę. Kluczowe projekty w tym obszarze obejmują między innymi:

- i) inwestycje w lądowe i morskie parki wiatrowe oraz instalacje fotowoltaiczne;
- ii) nowe projekty w zakresie badań i odwiertów w celu pozyskiwania nowych źródeł gazu ziemnego (Romgaz), a także odejście od węgla na rzecz gazu do produkcji energii elektrycznej;
- iii) projekty w zakresie rozwoju sieci gazowej do transportu gazu ziemnego w całym kraju.

Rozwój lokalny

Ten obszar obejmuje kilka projektów w zakresie rozwoju, mających na celu poprawę warunków życia lokalnych społeczności. Wśród nich warto zwrócić uwagę na dwa projekty:

- i) planowane jest przeznaczenie 1 mld euro na rozbudowę i utworzenie nowych inteligentnych sieci gazowych w celu połączenia z siecią 70% gospodarstw domowych, w szczególności na obszarach wiejskich, gdzie z gazu korzysta obecnie około 24% gospodarstw domowych;
- ii) w społecznościach lokalnych zaplanowano kilka projektów w zakresie efektywności energetycznej i modernizacji termicznej w celu zmniejszenia zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego.

Infrastruktura rolnicza i nawadnianie

Projekty w tym obszarze są związane głównie z ulepszaniem systemów nawadniania i odwadniania w celu ochrony upraw przed suszami oraz zapewnienia korzystniejszych warunków dla uprawy roślin i użytkowania gruntów. Aby zwiększyć bezpieczeństwo dostaw żywności i zmniejszyć zależność

od importu z zagranicy, w planie przewidziano również budowę ośmiu magazynów do składowania produktów rolnych, zlokalizowanych w ośmiu regionach kraju i usytuowanych strategicznie w pobliżu infrastruktury transportowej.

Inwestycje na rzecz środowiska

Ten ostatni obszar inwestycyjny obejmuje wszystkie bieżące i planowane projekty, których celem jest przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Projekty te obejmują:

- i) kontynuację programów zachęcających do przesiadania się na pojazdy elektryczne, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, oraz rozwój infrastruktury do ich ładowania;
- ii) programy mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych;
- iii) programy zalesiania i zagospodarowania terenu w celu zwiększenia retencji wody;
- iv) finansowanie programów ułatwiających montaż paneli fotowoltaicznych na dachach, zarówno w domach już podłączonych do sieci, jak i odizolowanych.

Osiem obszarów inwestycyjnych w projekcie rumuńskiego planu odbudowy

Infrastruktura transportowa

Infrastruktura energetyczna

Rozwój lokalny

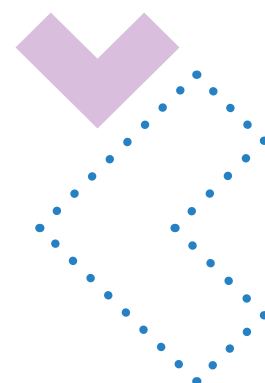
Infrastruktura rolnicza i nawadnianie

Inwestycje na rzecz środowiska

Infrastruktura edukacyjna

Infrastruktura zdrowotna

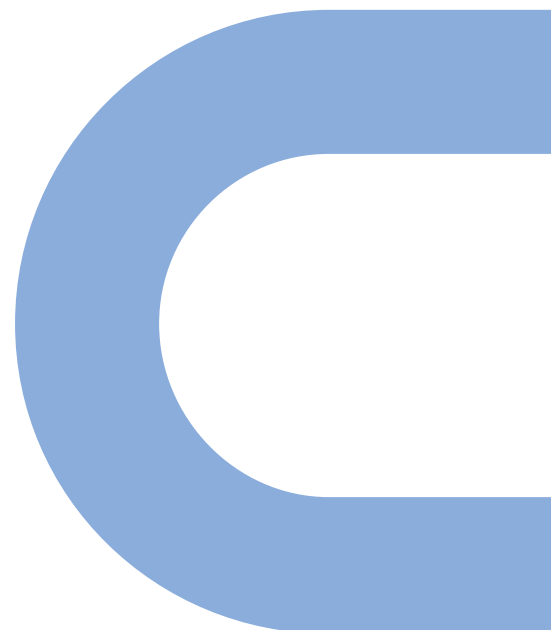
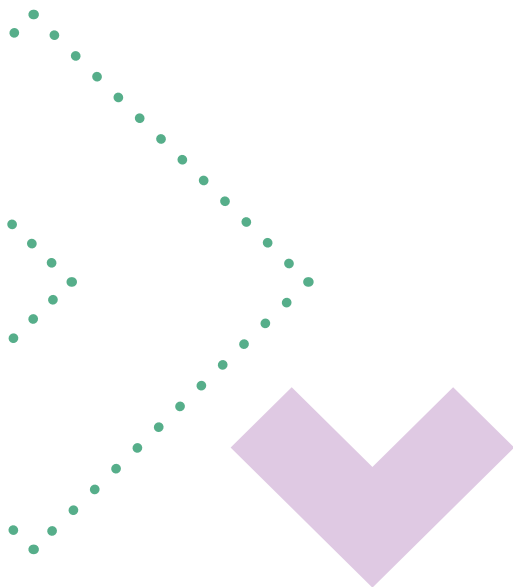
Infrastruktura sportowa

Zalecenia Komisji Europejskiej

W swojej ocenie finalnego rumuńskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu Komisja proponuje, aby kraj skoncentrował się na inwestowaniu w działania, które:

- Pobudzają wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych; wspierają modernizację budynków i poprawę efektywności energetycznej sieci ciepłowniczych;
- Poprawiają infrastrukturę transportową i wspierają zrównoważoną mobilność, włącznie z reformą operatorów transportowych oraz wsparciem wdrażania infrastruktury służącej do ładowania i uzupełniania paliwa;
- Wspierają wdrażanie proekologicznego opodatkowania i budżetowania.

Zalecenia PlanUp

Pierwszy projekt rumuńskiego planu inwestycyjnego na rzecz odbudowy po pandemii COVID-19 jest bardzo szczegółowy i obejmuje szereg działań we wszystkich kluczowych gałęziach gospodarki. Chociaż klimat i transformacja ekologiczna nie są traktowane jako jeden z ośmiu priorytetowych obszarów, działania mające na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych są uwzględnione w prawie każdym sektorze. Większość inwestycji ma na celu zwiększenie udziału energii odnawialnej, efektywności energetycznej i redukcji emisji. Niektóre projekty należałoby jednak rozważyć ponownie, ponieważ mogą podważyć wysiłki na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym, inne natomiast wymagają więcej uwagi i finansowania.

Poniżej przedstawiono kilka kluczowych zaleceń, które rumuński rząd powinien rozważyć przed przedłożeniem Komisji Europejskiej ostatecznej wersji planu.

DOSTOSOWANIE DO ZALECEŃ KOMISJI EUROPEJSKIEJ: Większość z ośmiu kluczowych obszarów priorytetowych odpowiada zaleceniom Komisji Europejskiej zawartym w szczegółowej analizie rumuńskiego KPEiK. Plan odbudowy zawiera postanowienia mające na celu poprawę efektywności energetycznej w sektorze budowlanym, ograniczenie emisji pochodzących z transportu, w szczególności poprzez wspieranie transportu publicznego, a także promowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Niektóre z przedsięwzięć opisanych w projekcie są bardziej konkretne i szczegółowe niż inne.

W finalnej wersji planu ważne będzie zawarcie liczniejszych szczegółów dotyczących planowanych projektów, w tym nie tylko informacji o wymaganych kwotach finansowania, ale także o ich pochodzeniu oraz wpływie poszczególnych projektów na gospodarkę kraju i cele w zakresie dekarbonizacji.

TRANSPORT/MOBILNOŚĆ: Większość inwestycji w sektorze transportu ukierunkowano na budowę nowych autostrad oraz modernizację i rozwój nowej infrastruktury kolejowej. Ta ostatnia odgrywa kluczową rolę w dekarbonizacji sektora transportu, zarówno w zakresie przewozów pasażerskich, jak i towarowych. Z kolei ważne działania mające na celu zwiększenie wykorzystania pojazdów elektrycznych i rozwój infrastruktury ładowania są jedynie krótko wzmiankowane w ostatnim priorytetowym obszarze „Inwestycje na rzecz środowiska”.

-
- W finalnej wersji planu ważne będzie znalezienie lepszej równowagi między inwestycjami i zapewnienie większych środków finansowych na projekty wspierające dekarbonizację sektora transportu w sposób zrównoważony w dłuższej perspektywie. Rozbudowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych oraz modernizacja i rozwój transportu publicznego i alternatywnego w miastach są kluczowymi działaniami, które zasługują na większą uwagę w ostatecznej wersji planu.

BUDYNKI / EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA: Efektywność energetyczna i renowacje budynków są przedmiotem działań w ramach kluczowego obszaru, którego celem jest rozwój lokalnych społeczności. W tym obszarze inwestycje na rzecz modernizacji cieplnej budynków oraz wsparcie finansowe w zakresie komunalnych sieci ciepłowniczych uznaje się za priorytety, pozwalające na osiągnięcie znacznego zmniejszenia zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych, a także zmniejszenia kosztów ogrzewania. Duża część inwestycji w tym obszarze jest jednak przeznaczona na rozbudowę sieci dystrybucji gazu w kilku regionach, w szczególności w obszarach wiejskich. Chociaż może to przynieść krótkoterminowe korzyści w postaci zmniejszenia lokalnych emisji do atmosfery w związku z wykorzystaniem biomasy do ogrzewania, w przyszłości może to generować aktywa osieroczone.

-
- Najważniejsze jest, aby fundusze odbudowy nie były wykorzystywane do finansowania eksploatacji paliw kopalnych i infrastruktury, która nie jest przyszłościowa. Takie projekty nie tylko nie są racjonalne pod względem finansowym, ale także mogą wypierać inne inwestycje, które mogłyby mieć większy wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych.

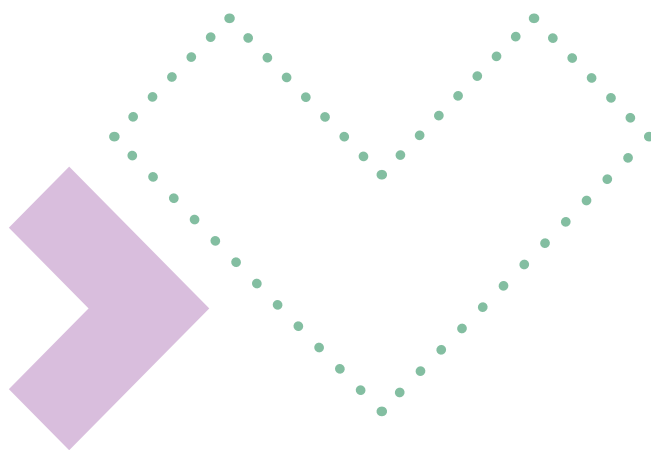
ROLNICTWO: W projekcie planu odbudowy rolnictwo jest jednym z ośmiu priorytetowych obszarów działania. Jednak przedsięwzięcia wskazane w planie są głównie działaniami łagodzącymi wpływ zmian klimatu, na przykład rozwój ulepszonych systemów nawadniania i odwadniania. W planie inwestycyjnym nie uwzględniono działań mających na celu ograniczenie emisji pochodzących z uprawy roślin i hodowli zwierząt.

-
- Rumuński rząd powinien uwzględnić działania promujące bardziej zrównoważone, ekologiczne i innowacyjne modele rolnictwa oraz zniechęcać do stosowania intensywnych praktyk rolniczych i hodowlanych.

ZARZĄDZANIE/PRZEJRZYSTOŚĆ: Właściwe zarządzanie i koordynacja międzyinstytucjonalna mają kluczowe znaczenie dla opracowania spójnego i ambitnego planu. Rumuński rząd opublikował pierwszą wersję planu odbudowy w lipcu 2020 r. Nie przeprowadzono jednak żadnych konsultacji społecznych w sprawie tego dokumentu i nie jest jasne, czy konsultacje z zainteresowanymi stronami zostaną przeprowadzone przed przyjęciem ostatecznej wersji planu odbudowy i przedłożeniem go Komisji Europejskiej, co ma się wydarzyć do kwietnia 2021 r.

Plany odbudowy powinny podlegać szeroko zakrojonym konsultacjom z zainteresowanymi stronami. Aby zagwarantować skuteczność zamierzonych działań, muszą one być spójne z regionalnymi i lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami. Zapewnienie zaangażowania społecznego i wsparcia dla KPO ma nietuzinkowe znaczenie, zwłaszcza, że środki z instrumentu odbudowy zostaną spożytkowane już w najbliższej przyszłości i będą mieć długofalowy wpływ na całą gospodarkę. W związku z tym kluczowe znaczenie ma przeprowadzenie skutecznych konsultacji społecznych, przejrzystość procesów i lepsza koordynacja między wszystkimi poziomami podejmowania decyzji, w tym między gminami i regionami.

Polska

Budżet:

57,3 MILIARDA EURO W LATACH 2021-2027:

➤ **23,1 mld dotacji i 34,2 mld pożyczek**

Zalecenia Komisji Europejskiej

W swojej ocenie finalnego polskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu Komisja proponuje, aby kraj skoncentrował się na inwestowaniu w działania, które:

- Wspierają inwestycje w energię ze źródeł odnawialnych w celu zmniejszenia zależności od węgla oraz zwiększają efektywność energetyczną budynków i przemysłu;
- Zwiększają integrację systemu energetycznego i promują dekarbonizację zużycia gazu, w tym przez rozwój sektora technologii magazynowania i czystego wodoru;
- Wspierają zrównoważony transport, w tym poprzez rozwój i modernizację infrastruktury transportu publicznego oraz promowanie intermodalnych sieci transportowych i elektromobilności.

Zalecenia PlanUp

Ponieważ projekt polskiego planu odbudowy nie był publicznie dostępny w czasie pracy nad tym tekstem, partnerzy projektu zebrali sugestie dotyczące działań i reform, które przyniosłyby korzyści Polsce i wspierałyby zieloną transformację.

Przedstawiono je poniżej:

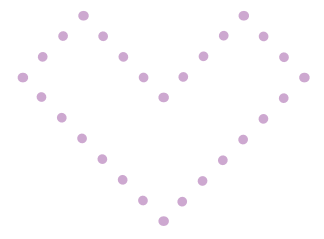
DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW KE I PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ KLIMATU:

Krajowy plan odbudowy jest dla Polski okazją do opracowania strategii energetycznej i klimatycznej, która w pełni przyczyni się do realizacji celów UE w zakresie klimatu.

➤ Krajowy plan odbudowy (KPO) powinien opierać się na solidnych ramach strategicznych. Jednym z najważniejszych aspektów jest przyjęcie, zgodnie z wymogami UE, długoterminowej strategii klimatyczno-energetycznej, dostosowanej do celów Europejskiego Zielonego Ładu. Polski rząd powinien priorytetowo potraktować projekty, które stworzą synergie między różnymi obszarami zielonej transformacji. Obejmują one ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie poziomu ubóstwa energetycznego i zanieczyszczenia powietrza, rozwój bardziej zrównoważonego transportu oraz tworzenie zielonych miejsc pracy i stymulowanie innowacji.

ZARZĄDZANIE/PRZEJRZYŚĆ: Właściwe zarządzanie i koordynacja międzyinstytucjonalna mają kluczowe znaczenie dla opracowania spójnego i ambitnego planu. Do tej pory polski rząd nie podjął żadnej inicjatywy, aby skonsultować się ze społeczeństwem.

➤ Plany odbudowy powinny podlegać szeroko zakrojonym konsultacjom z zainteresowanymi stronami. Zapewnienie społecznego zaangażowania i wsparcia dla KPO ma nietuzinkowe znaczenie, zwłaszcza, że środki z instrumentu odbudowy zostaną spożytkowane już w najbliższej przyszłości i będą mieć długofalowy wpływ na całą gospodarkę. W związku z tym kluczowe znaczenie ma przeprowadzenie skutecznych konsultacji społecznych, przejrzystość procesów i lepsza koordynacja między wszystkimi poziomami podejmowania decyzji, w tym między gminami i regionami.

Energia ze źródeł odnawialnych / efektywność energetyczna

Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności energetycznej, w szczególności na terenach zabudowanych, będzie mieć kluczowe znaczenie dla ożywienia koniunktury po pandemii COVID-19. Plan powinien zatem obejmować reformy, które umożliwią oraz wesprą realizację tych dwóch celów. Poniżej przedstawiono kilka najważniejszych działań, które powinny zostać rozważone przez rząd:

REFORMA PRAWODAWSTWA W ZAKRESIE ENERGETYKI WIATROWEJ (USTAWA WIATRAKOWA)

Ustawa określająca zasady budowy farm wiatrowych wymaga, aby minimalna odległość między farmami wiatrowymi a pobliskimi budynkami lub obiektami przyrodniczymi była dziesięciokrotnie większa niż całkowita wysokość turbiny. Jest to ogromna bariera dla rozwoju energetyki wiatrowej w Polsce.

Potencjał energii wiatrowej jest ogromny i stale rośnie. Dlatego rząd powinien jak najszybciej zmienić ramy prawne, aby zapewnić płynność inwestycji w tym sektorze. Oznacza to oddanie większej decyzyjności w tym zakresie społecznościom lokalnym, które w efekcie mogłyby zrezygnować z zapewnienia zgodności z zasadą odległościową.

ZAPEWNIENIE TRANSPOZYCJI DO POLSKIEGO PRAWA DYREKTYWY W SPRAWIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH (RED II), MAJĄCEJ WSPIERAĆ PROSUMENTÓW I WSPÓLNOTY ENERGETYCZNE, A TAKŻE WPROWADZAĆ ZACHĘTY DO DALSZEGO ROZWOJU WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Transpozycja dyrektywy RED II do polskiego prawa jest istotnym krokiem naprzód w kierunku określenia krajowej polityki wspierającej prosumentów i społeczności energetyczne. Nowe przepisy powinny zapewnić zarówno prosumentom indywidualnym, jak i zbiorowym, prawo do wytwarzania, konsumpcji, przechowywania i sprzedaży energii ze źródeł odnawialnych bez nieuzasadnionych lub dyskryminujących opłat i procedur. Przepisy nie powinny tworzyć barier, lecz wspierać rozwój rozproszonej energii (ze szczególnym uwzględnieniem wspólnot energetycznych, które obecnie w Polsce nie istnieją), w tym przez wdrożenie prostych i przejrzystych regulacji i procedur.

KONTYNUACJA I RESTRUKTURYZACJA PROGRAMU „MÓJ PRĄD”

Celem program „Mój Prąd” było zwiększenie udziału energii słonecznej w miksie energetycznym przez dopłaty dla gospodarstw domowych do montażu paneli fotowoltaicznych na dachach budynków. Budżet programu nie był jednak wystarczający, aby sprostać wysokiemu popytowi. Aby osiągnąć nowy cel UE w zakresie klimatu, rząd powinien rozszerzyć i zrestrukturyzować program. Na przykład, oprócz fotowoltaiki, można

by umożliwić finansowanie magazynowania energii, a także innych odnawialnych źródeł energii (szczególnie pomp ciepła). Istotne będzie również dostosowanie programu do możliwości finansowych odbiorców, szczególnie tych najbardziej potrzebujących, przy jednoczesnym zwiększeniu efektywności wydatkowania środków. Program powinien koncentrować się na wsparciu finansowym najbardziej potrzebujących grup. Zmodyfikowany program „Mój Prąd” powinien również podejmować walkę z ubóstwem energetycznym i zachęcać, aby finansowane z niego inwestycje w odnawialne źródła energii charakteryzowały się wysoką efektywnością energetyczną.

MODYFIKACJA PROGRAMU „CZYSTE POWIETRZE”

Program „Czyste Powietrze” wspiera modernizację ciepłą budynków w połączeniu z wymianą źródeł ciepła. Jego głównym celem jest poprawa efektywności energetycznej istniejących domów jednorodzinnych. Program nie przyniósł jednak oczekiwanych rezultatów. Jednym z powodów jest zbyt skomplikowana procedura składania wniosków, która generuje nadmiar biurokracji.

Aby zapewnić większą skuteczność, należy uprościć procedurę składania wniosków. Środki w ramach programu powinny być skierowane w pierwszej kolejności do grup najbardziej potrzebujących. Ponadto, oprócz działań w zakresie efektywności energetycznej, program powinien wspierać odnawialne źródła energii. Pozwoli to uniknąć ryzyka, że program będzie stanowić zachętę do działań w zakresie efektywności energetycznej, które jednak nadal opierają się na paliwach kopalnych (np. na przejściu z węgla na gaz).

STRATEGIA TERMOMODERNIZACJI

Rząd powinien stopniowo zwiększać wymagania dotyczące norm energetycznych dla nowo budowanych i termomodernizowanych budynków, tak aby znacznie wzrosła liczba budynków zeroenergetycznych, zeroemisyjnych i budynków o dodatnim bilansie energetycznym. Ma to kluczowe znaczenie dla osiągnięcia przez Polskę celu w zakresie efektywności energetycznej na rok 2030. Mechanizmy regulacyjne i finansowe wspierające modernizację źródeł ciepła oraz zwiększenie efektywności energetycznej powinny zostać wzmocnione na szczeblu krajowym przez wdrożenie odpowiednich mechanizmów rynkowych i społecznych. Rząd mógłby na przykład nakładać grzywny na przedsiębiorców, którzy nie spełniają norm w zakresie efektywności energetycznej, z możliwością odstąpienia od grzywny, w sytuacji realizacji inwestycji korygującej wskazane problemy w odgórnie wyznaczonym terminie.

Transport

Poziomy emisji z sektora transportu w Polsce stale rosną. KPO powinien obejmować szereg działań finansowych i logistycznych służących do osiągnięcia celów głębokiej dekarbonizacji zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

Poniżej opisano kilka proponowanych rozwiązań.

WPROWADZENIE RAM PODATKOWYCH WSPIERAJĄCYCH UŻYTKOWANIE SAMOCHODÓW NISKO- I ZEROEMISYJNYCH

Plan powinien obejmować przepisy mające na celu zmianę lub wprowadzenie poniższych czterech rodzajów podatków, zachęcających do przesiadania się do samochodów o niskiej i zerowej emisji.

PODATEK AKCYZOWY

Polski rząd powinien wprowadzić podatek akcyzowy od używanych samochodów zanieczyszczających środowisko, aby zniechęcać do ich zakupu. Nowy podatek powinien być wyliczony na podstawie wielkości silnika, normy EURO, emisji CO₂ i masy pojazdu.

ZMIANY W PODATKU VAT OD POJAZDÓW

Należy zreformować podatek VAT od samochodów, aby zachęcać konsumentów do zakupu pojazdów o niskiej i zerowej emisji spalin. Dzięki temu staną się one bardziej dostępne dla szerszych grup odbiorców i będą coraz powszechniejsze.

OPŁATA ŚRODOWISKOWA

Rząd powinien wprowadzić opłaty z tytułu emisji spalin przy rejestrowaniu i użytkowaniu pojazdów. Pozwoliłoby to na promowanie samochodów o zerowej i niskiej emisji. Podatek byłby uiszczany przy rejestracji pojazdu, a jego wysokość zależałaby od wpływu danego pojazdu na środowisko naturalne: samochody z silnikiem wysokoprężnym mogłyby podlegać najwyższej opłacie, następnie samochody z silnikiem benzynowym, a najniższej samochody o niskim poziomie emisji. Pojazdy zeroemisyjne byłyby zwolnione z opłaty. Dochody z opłat mogłyby utworzyć Fundusz Transportu Niskoemisyjnego.

PODATEK ANTYSMOGOWY

Plan powinien wprowadzić podatek od posiadania samochodów osobowych i uzależnić jego wysokość od poziomu emisji spalin określonego w normie EURO, masy pojazdu i typu silnika (wysokoprężny lub benzynowy). Za coroczny pobór podatku odpowiadałyby gminy, a środki zasilałyby ich budżet. Pojazdy zeroemisyjne byłyby zwolnione z tego podatku.

ROZWÓJ TRANSPORTU PUBLICZNEGO POZA OBSZARAMI METROPOLITALNYMI I POPRAWA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU W MIASTACH

Poprawa konkurencyjności transportu publicznego poza obszarami metropolitalnymi jest kluczowym środkiem ograniczenia ruchu drogowego i emisji CO₂. KPO może przyczynić się do tego celu poprzez przeznaczenie puli środków na współfinansowanie zakupu autobusów elektrycznych dla przewoźników regionalnych i lokalnych.

POPRAWA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU W MIASTACH

Istnieje kilka szybkich i stosunkowo łatwych do wdrożenia usprawnień infrastruktury, które można by sfinansować z funduszu odbudowy. Obejmują one prawidłowe oznakowanie torów tramwajowych i buspasów, remonty przejść dla pieszych i ich oświetlenia, utworzenie nowoczesnej infrastruktury przystankowej z systemami informowania pasażerów. Nadanie priorytetu transportowi publicznemu na krytycznych skrzyżowaniach i obniżenie dozwolonej prędkości dla samochodów przyczyniłoby się również do bardziej zrównoważonego i bezpiecznego transportu w miastach. Rząd powinien również ustanowić krajowy fundusz na inwestycje w infrastrukturę rowerową, którego celem powinno być przynajmniej podwojenie liczby stałych użytkowników rowerów w Polsce do 2030 roku i bezpośredni wkład w zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych.

Wnioski

W miarę jak kraje członkowskie będą finalizować swoje krajowe plany odbudowy (KPO), kluczowe znaczenie będzie mieć zapewnienie, by środki zostały przeznaczone na projekty zrównoważone i zgodne z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu. W tym opracowaniu wskazano kilka przykładów działań, które należałoby ponownie przemyśleć. Dotyczy to między innymi planowanych istotnych inwestycji w infrastrukturę gazową w Rumunii czy też nieuwzględnienia inwestycji w energię wiatrową przez rząd węgierski.

Włochy i Hiszpania, które jak dotąd opracowały najbardziej kompletne plany, przeznaczyły największą część swojego budżetu z instrumentów odbudowy na transformację ekologiczną. Nadal jednak brakuje w ich planach wielu działań, które przyczyniłyby się do głębokiej redukcji emisji lub nie są ono wystarczająco sprecyzowane.

Ogólnie rzecz biorąc, wszystkie rządy muszą przedstawić bardziej konkretne działania i szczegóły, aby zapewnić przejrzystą alokację środków z instrumentu odbudowy na zrównoważoną i ekologiczną transformację.

W procesach opracowywania planów prawie całkowicie zabrakło udziału społeczeństwa, chociaż znaczenie i przydatność włączenia wszystkich interesariuszy w tworzenie długofalowych planów, mających konsekwencje dla przyszłych pokoleń zostały jednoznacznie potwierdzone przy okazji opracowywania krajowych planów na rzecz energii i klimatu (KPEiK). Dlatego przed przedłożeniem finalnych wersji planów odbudowy ważne jest przeprowadzenie przez rządy skutecznych konsultacji społecznych, obejmujących jak najszerszą reprezentację interesariuszy. Zapewni to większą przejrzystość i lepszą koordynację pomiędzy wszystkimi poziomami decyzyjnymi, w tym między gminami i regionami, a w rezultacie większe poparcie dla działań zdefiniowanych w planach.

Europa musi wykorzystać fundusze odbudowy, aby lepiej ożywić gospodarkę. Krajowe plany odbudowy są okazją, by skierować środki finansowe tam, gdzie mogą przyczynić się do przeprowadzenia ekologicznej transformacji. Europa bardziej zielona będzie również zdrowsza, a rządy nie mogą pozwolić sobie na nieskorzystanie z tej szansy.

Źródła

WŁOCHY

Wytyczne ministerstwa Włoch w sprawie włoskiego planu odbudowy i inne istotne informacje:

<http://www.politicheeuropee.gov.it/media/5378/linee-guida-pnrr-2020.pdf>

Włoski krajowy plan odbudowy – styczeń 2021 r.:

https://www.corriere.it/economia/aziende/21_gennaio_13/ecco-l-ultima-bozza-recovery-plan-3d8174a2-556f-11eb-a877-0f4e7aa8047a.shtml

Ocena włoskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu przez Komisję Europejską:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/staff_working_document_assessment_necp_italy.pdf

Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie planów odbudowy:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en.pdf

Zalecenia Legambiente:

<https://www.legambiente.it/10-proposte-per-un-uso-sostenibile-delle-risorse-del-recovery-fund/>

<https://www.legambiente.it/wp-content/uploads/2020/01/Dossier-Opere-per-Green-New-Deal-2020.pdf>

https://cdn.qualenergia.it/wp-content/uploads/2020/09/29Settembre_-DocRecoveryResiliencePlan.pdf

<https://www.ref-e.com/it/focus-light/ossigeno-per-la-crescita>

<https://www.legambiente.it/wp-content/uploads/2020/05/Non-sprechiamo-la-Fase2.pdf>

https://www.facebook.com/watch/live/?v=264854261332173&ref=watch_permalink

HISZPANIA

Wytyczne ministerstwa Hiszpanii w sprawie hiszpańskiego planu odbudowy i inne istotne informacje:

https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Documents/2020/07102020_PlanRecuperacion.pdf

<https://www.hacienda.gob.es/Documentacion/Publico/GabineteMinistro/Notas%20Prensa/2020/S.E.%20PRESUPUESTOS%20Y%20GASTOS/27-10-20%20PRESENTACION%20C3%93N%20PGE%202021%20Consejo%20de%20Ministros.pdf>

<https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/hacienda/Documents/2020/281020-presentacion-pge.pdf>

Ocena hiszpańskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu przez Komisję Europejską:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/staff_working_document_assessment_necp_spain.pdf

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/summary_of_swd_assessment_necp_spain_en.pdf

Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie planów odbudowy:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en.pdf

WĘGRY

Wytyczne ministerstwa Węgier w sprawie planu odbudowy i inne istotne informacje (nie dostępne publicznie w Internecie)

Ocena węgierskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu przez Komisję Europejską:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/staff_working_document_assessment_necp_hungary.pdf

Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie planów odbudowy:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en.pdf

RUMUNIA

Pierwszy projekt rumuńskiego krajowego planu odbudowy:

https://gov.ro/fisiere/programe_fisiere/Planul_Na%20Bional_de_Investi%20Bii_%20Relansare_Economic%204%83.pdf

Ocena rumuńskiego krajowego planu w zakresie energii i klimatu przez Komisję Europejską:

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/staff_working_document_assessment_necp_romania.pdf

Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie planów odbudowy:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en.pdf

Sprawozdanie zespołu ds. polityki energetycznej na temat planu odbudowy:

<https://www.enpg.ro/wp-content/uploads/2020/11/EPG-Green-Recovery-Policy-Brief-24-Nov.pdf>

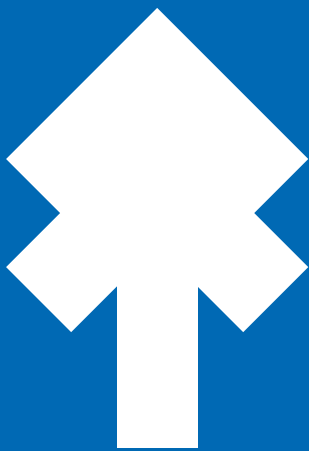
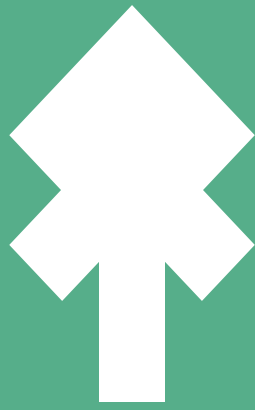
POLSKA

Ocena polskiego krajowego planu na rzecz energii i klimatu przez Komisję Europejską:

https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/staff_working_document_assessment_necp_poland.pdf

Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie planów odbudowy:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en.pdf

Włącz się do dyskusji ➤

www.planup.eu